

roba' amb la -a de l'article aglutinada, Cor., *Voc. Ar.*, p. 3; però fora d'allà pertot comença per *li-*, i fora del gascó es manté en el sentit de 'prestatge' més que 'armari'. A part de les cites que ja donava a la meua tesi: V. de Louron *limando* «armoïre» (*Bouts d. M.* XXI, 66); Rohlfis, *Le Gc.*, p. 65; ALF, m. 58 (armoïre), 1450 (bahut), 1812 (égouttoir); Landes *limando* «armoïre» (Métivier, *Agric. d. L.*, p. 731); Carcí id. «sorte d'armoïre à linge ou de buffet» (Lescale); Roergue, id. «étagère ---» (Vaysier), b-llm. *limando* «planche posée pour mettre qqch. dessus: tablette: *lomando de veisselié, l. de gardoraubo, l. de biblioteco, limando de boutico*» (Béronie). I veg. l'abundós article del TdF. En el gascó del Gers no apareix abans del S. XVII (dades documentals en Polge, *Nouv. Mél. Phil. Gersoïse*, 1960, 25), ço que coincidint amb la conservació de *nd* fa sospitar que en gran part de l'àrea gascona sigui una importació de parlars occitans de més al Nord. — 8 Accs. d'aquest tipus arriben fins bastant a prop del Mediterrani, car a l'Ardèche *limandas* són «les deux pièces extérieures qui servent, avec le timon prolongé, à former le brancard d'une charrette», Clugnet, *Gloss. du Patois de Gilhoc*. Aquests pals llargs són com la «gauge longue» de Vendôme etc., que es va prestar al canvi en «lien pour les fagots». — 9 *Prodromus Faunae Mediterranae* II, 589.

Lliberal, *lliberar*, V. *lliure* *Lliberola*, junt amb *llibmerol*, veg. E. T. C. II, 218-20 i LLIM *Llibert*, *llibertador*, *llibertar*, *llibertari*, *llibertat*, *llibertí*, *llibertinatge*, V. *lliure* *Llibi* (id. a l'Escala, J. G. M. 1937), sembla que pugui ser un **libe(r)* m., extret regressivament de *lliberola*/*giberola*/*llibmerol*, amb el sentit de 'petita correntia d'aigua' *Llibia*, V. *llivia*

LLIBRE, pres del ll. *liber*, *librī*, id., pròpiament 'part interior de l'escorça d'una planta', que els romans varen usar a manera de paper, d'on després 'llibre'. □ 1.ª doc.: S. XII.

«En B. dez Vilar e son pare, que an la casa de Sen Pere afo<l>ada e desfeita --- ahí illex trasch-ne un *libre*, que vené 60 sol. a'N P. Vila, e trasch-ne autre que vené a La Co<r>riç, 25 sols.», doc. de l'Alt Cardener del S. XII (PPujol, *DocVgÜrg.*, 4.6); «per tal que ls hòmens coneguessen e sabessen can hauriem passada aquesta vida mortal, ço que Nòs haviem feyt ajudan-nos lo Senyor poderós --- lexam aquest *libre* per memòria, a aquels qui volran hoir de les gràcies que N. Senyor nos ha feytes, e per dar exempli ---», Jaume I (*Cròn.*, § 1, Ag., 6). Figura també en Llull, *BMetge* etc.

Quant a la materialitat bibliològica, Eiximenis critica les monges que cerquen «procurcs, dispensacions, / per les quals coses ill puxen / haver diners, / faens serveys curioses / qui bastarien als homes / més rics del món adonar: / e los lurs *libres* / de cubertes cusides de seda e ab giradors ornats de perles, o d'altres coses excessives no pertanyens a persona pobra», Eiximenis, *Llibre de les Dones* (prosificat, i que en

part cito sense desprosificar, cf. *EntreDL* I, 201, v. 24); «cremàs un dormidor poc e moltes cambres, ab tots los *libres*», a. 1439, *Ardits* I, 384; «*libre*: liber; *libres* no lligats: libri rudes et soluti; relligar los *libres* ---», OPou (*TbPu.*, 176). General a tot el domini, i en forma idèntica pertot, sense excloure'n ni l'Alta Ribagorça, per més que allà és de llei fonètica que la -o es conservi darrere els grups de cons. + líquida; però tanmateix fins a Benasc diuen *libre* («no sé qui 'n teneve de *libres* que porten la boga del terme ---» em deia allí un amic, 1965), clara conseqüència del prestigi imperescible de la cultura catalana, en català literari, fins i tot en aquell país agregat a Aragó.

Llibre Verd, nom tradicional de cartorals municipals on es consignaven molts informes sobre les hisendes: el *Llibre Verd de Prats de Molló*, del S. XIV, desaparegué desastrosament de l'arxiu municipal durant l'ocupació feixista de 1944, si bé n'ha quedat còpia ampliada en el *Llibre Roig* de 1643 (que em fou dat de despullar el 1968, havent estat prestat a l'Arxiu departamental de Perpinyà per la galanesa del Consell Municipal de la vila de Prats). Figuradament: «*posar a u en lo Llibre Vert* --- se referix al llibre --- en el que anotaven les accions bones o males dels ciutadans --- per a no voré's en el cas de favorir a les persones indignes, concedint-los mercés ---», MGadea, *T. del Xè* II, 108.

Duplicat savi, *liber* amb el significat etimològic botànic.

DERIV.: *Llibram*. *Llibrer* [1575]: «ll.: bibliopola, concinnator librorum» (*TbPu.*, 163); tenidor de llibres [1457]. *Llibreria* [S. XIV; «la *libreria*: bibliotheca», OPou, *TbPu.*, 176] era encara l'expressió usual per a 'biblioteca' a la fi del S. XVIII: «la iglésia i convent de frares dominicans, de Santa Catarina --- y los claustros: selecta y voluminosa *libreria*, la major que se considera en Barcelona», B. de Maldà (*Excursions*, p. 25). Però *libreter* no era menys antic [1503, *AlcM*]; «Ant. del Bosch, *libreter*; Johan Claverols, *libreter*», any 1510, *InoLC*; 'tenidor de llibres, comptador' 1464, i encara en un doc. d'Igualada de 1601, M. C. *librater* «de tots los comptes de dita carniceria», *BDLC* x, 39. *Llibreteria*, avui encara nom d'un carrer de Bna. [1560]. *Llibresc*. *Llibret*. *Llibreta* [1618]. *Llibretada*. *Llibretet*. *Llibretó*. *Llibrot*. *Llibrum*. *Contrallibre*. *Enllibrar*.

Libel, que abans s'havia dit (*l*)*libell*, pres del ll. *libellus* 'llibret', diminutiu de *liber*: «lo procurador --- pot respondre a *libeyl*, o a posicions, e a totes altres coses que al pleyt sien necessàries, si lo senyor no és en Tortosa ni sos tèrmens; car si en Tortosa o en sos tèrmens és, és tengut de respondre al *libeyl*, e les posicions», *CostTort.* (Ol., p. 79); «ab larc cartell / posam *libell* / fort de repudi», JRoig (*Spill*, 3096); i amb la mateixa dissimilació que en *gibrell*: *gibell* l'escriptura que porta la distribució i pactes dels comuns de Serrat, terme de Querlals, del S. XVIII o XIX, en part p. p. Salvador Vilarrasa i Vall, *La Vida dels Pastors*, Ripoll 1935, p. 217, que havia sortit primer en el setmanari *El Catllar*, Ripoll, a. 1930. *Libel-*